

В тому випадку, якщо інформація, що міститься в повідомленні суб'єкта господарювання про виконання рішення про вжиття обмежувальних (корегувальних) заходів, та долучені до рішення документи є недостатніми для підтвердження результативності виконання цього рішення, а також за наявності обґрунтованих сумнівів щодо достовірності цієї інформації відповідний Держлікслужби України проводить перевірку стану виконання суб'єктом господарювання такого рішення. Перевірка стану виконання рішення починається не пізніше десяти робочих днів з дня одержання Держлікслужби України повідомлення суб'єкта господарювання про виконання відповідного рішення, а в разі ненадання суб'єктом господарювання такого повідомлення у визначений у рішенні строк – не пізніше десяти робочих днів з дня настання визначеного строку. Під час проведення перевірки стану виконання рішення орган ринкового нагляду встановлює ступінь виконання суб'єктом господарювання рішення про вжиття обмежувальних (корегувальних) заходів та результативність їх виконання. У разі якщо за результатами аналізу повідомлення суб'єкта господарювання про виконання рішення про вжиття обмежувальних (корегувальних) заходів або перевірки стану виконання цього рішення встановлено факт повного та результативного виконання суб'єктом господарювання відповідного рішення (крім рішення про заборону надання продукції на ринку), Держлікслужби України невідкладно приймає рішення про скасування такого рішення [2]. У разі якщо за результатами аналізу повідомлення суб'єкта господарювання про виконання рішення про вжиття обмежувальних (корегувальних) заходів або перевірки стану виконання цього рішення встановлено факт невиконання чи часткового виконання суб'єктом господарювання відповідного рішення або виконання рішення не може бути визнано результативним, Держлікслужби України невідкладно приймає рішення про внесення змін до зазначеного рішення. Такі зміни можуть передбачати вжиття нових обмежувальних (корегувальних) заходів.

Діяльність Держлікслужби спрямована на всебічне забезпечення захисту прав споживачів, здійснення контролю за якістю і безпечністю товарів, та відіграє значну роль в здійсненні державного ринкового нагляду. У свою чергу, діяльність Держлікслужби України потребує постійного удосконалення, системного і цілеспрямованого підходу з урахуванням питань правового та технічного регулювання як інструменту для захисту прав споживачів. Зазначене передбачає низку цілісних заходів економічного, правового та організаційного характеру.

1. Звіт Держлікслужби України про підсумки діяльності у 2021 році. Київ, 2022. 36 с. URL : <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/sites/1/17-civik-2018/zvit2021/zvit-derjliki-2021.pdf>.

2. Про державний ринковий нагляд і контроль нехарчової продукції : Закон України від 02.12.2010 № 2735-VI. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/go/2735-17>.

3. Про затвердження Порядку розроблення та перегляду секторальних планів ринкового нагляду, моніторингу та звітування про їх виконання : постанова Кабінет Міністрів України від 26.12.2011 № 1410. . URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1410-2011-%D0%BF#Text>.

УДК 614.8

DOI: 10.31733/17-03-2023-273-276

Роман ТКАЧУК

аспірант Інституту державного управління
та наукових досліджень з цивільного захисту

УДОСКОНАЛЕННЯ МЕХАНІЗМІВ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ РЕАГУВАННЯМ НА НАДЗВИЧАЙНІ СИТУАЦІЇ В УМОВАХ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ

Децентралізація, що була успішно проведена протягом 2020-2021 рр., була «запущена» центральною владою України та відповідала потребам місцевого самоуправління щодо вирішення локальних проблем і реалізації ініціативи на місцях щодо покращення управління громадами і більш раціонального використання бюджетних коштів. У той самий час, на жаль, незначну увагу було приділено розвитку муніципального управління і місцевого самоврядування як засобу вирішення проблем саме на місцевому рівні, рівні об'єднаної

територіальної громади, за умови того, що переважна більшість проблем розв'язується на місцевому рівні коштом місцевого бюджету, а також переважна кількість потреб задовольняється за тим самим алгоритмом. Відповідно мова йде про забезпечення спроможностей органів місцевого самоврядування щодо самостійного за умови самофінансування і використання власних ресурсів розв'язувати проблеми місцевого рівня, тобто про мобілізацію внутрішніх резервів територіальних громад та оптимізацію їх ресурсів.

Грунтуючись на попередніх дослідженнях [1, 2], можемо запропонувати авторське бачення механізму забезпечення якості муніципального управління великим містом, що має містити:

визначення цілепокладання розвитку територіальної громади за умови створення засад політики якості управління ресурсним забезпеченням різного характеру за умови загального доступу та стратегічного планування з урахуванням потенційних потреб територіальної громади;

процедури надання адміністративних послуг органами муніципального управління за умови оцінки якості їх роботи безпосередньо мешканцями громади, контролінгу та зовнішнього незалежного аудиту всіх адміністративних процесів, постійний моніторинг якості рівня якості наданих адміністративних послуг і задоволеності мешканців громади;

застосування методів та інструментів аутсорсингу при налагодженні партнерської взаємодії муніципальної влади і представників місцевого бізнесу, а також створення приватно-громадського партнерства за умови системного використання комплексу методів оцінки, інструментарію і технологій забезпечення якості, результативності та ефективності діяльності адміністрацій муніципальних утворень.

Відповідно процедури формування та реалізації політики якості муніципального управління мають бути: засновані на стратегічних цілях соціально-економічного розвитку територіальної громади великого міста; зорієнтовані на споживача адміністративних послуг, якість послуг, забезпечення якості адміністрування (результативність і ефективність функцій, що виконуються), взаємодію управлінських структур з територіальною громадою (підприємцями і мешканцями) задля суспільного розвитку (забезпечення якості муніципального управління) на засадах партнерства місцевої влади, підприємців і мешканців територіальної громади для забезпечення ефективного управління ресурсами загального доступу.

Відповідно при створенні організаційних схем проведення оцінки якості діяльності органу муніципального управління великим містом потрібно орієнтуватися на оцінку якості муніципального управління насамперед територіальною громадою, що дозволить забезпечити відповідальність муніципальних органів управління перед представницькими органами місцевого самоврядування і територіальною громадою в цілому.

На власному досвіді муніципального управління великим містом можемо говорити про впровадження низки інформаційних систем і технологій у сферу надання адміністративних послуг територіальній громаді великого міста для забезпечення певних складових, а саме: інформування мешканців територіальної громади про небезпеки, укриття і сховища та отримання допомоги; електронні розрахунки за надані послуги; нормативно-правова і довідкова інформація; моніторинг і контроль стану навколишнього середовища.

Все вищевикладене обґрунтовує інтерес до визначення поняття «муніципальна безпека великого міста», що тісно пов'язаний із запровадженням нових управлінських практик на рівні територіальних громад, наділення органів місцевого самоврядування новими функціями, застосування сучасних підходів до визначення безпеки на місцевому і територіальному рівнях. Наразі можемо стверджувати відсутність розуміння даної комплексної проблеми, що ускладнює унормування і визначення функцій, повноважень і завдань забезпечення безпечних умов життєдіяльності територіальної громади великого міста як однієї із складових державного устрою України і національної безпеки зокрема. Відповідно все це ускладнює виокремлення правозастосовчої та ефективної практики забезпечення муніципальної безпеки великого міста.

Погоджуємося з думкою автора [3, с. 83], що «що територіальна громада – це первинний суб'єкт місцевого самоврядування, що характеризується автономністю та самодостатністю, визначений на засаді територіальності та створений з метою самореалізації, розвитку, реалізації прав та інтересів її суб'єктів, з наявністю взаємодії між ними».

Також слід згадати пропоновані підходи [4], якими визначено «напрями державної політики щодо захисту прав і свобод людини та громадянина, інтересів суспільства та держави від загроз у сферах громадської безпеки та цивільного захисту, а також цілі, пріоритети та очікувані результати їх досягнення». Важливим є декларування принципів побудови стратегії, зокрема щодо наукової обґрунтованості підходів до формування

безпекового середовища із застосуванням комплексного підходу до формування безпекового середовища.

Зазначається, що значно ускладнюють формування і реалізацію ефективної державної політики у сферах громадської безпеки та цивільного захисту фактори організаційно-інституційного характеру у зв'язку з тим, що більшість структур системи забезпечення громадської безпеки та цивільного захисту перебувають на етапі трансформації, зумовленої необхідністю забезпечення ефективної протидії викликам і загрозам сьогодення та виконання зобов'язань, що визначені євроінтеграційним курсом України.

Відповідно можемо визначити напрями удосконалення механізму державного регулювання реагуванням на надзвичайні ситуації в умовах децентралізації:

удосконалення інституційних засад координації у сфері цивільного захисту з удосконаленням державного регулювання у цій сфері, а також створення територіальних громадах центрів безпеки;

розширення міжсекторальної взаємодії із формуванням системи взаємодії сил цивільного захисту з органами державної влади на всіх рівнях до реагування на надзвичайні ситуації природного та техногенного характеру та ліквідації їх наслідків;

створення у співпраці з територіальними громадами, інститутами громадянського суспільства та за активної участі приватного сектору і окремих громадян безпечного середовища життєдіяльності, що забезпечується шляхом провадження орієнтованої на потреби мешканців громади діяльності сил цивільного захисту.

Відповідно до основних заходів децентралізації (реформування адміністративно-територіального устрою) маємо віднести розбудову захисту населення від надзвичайних ситуацій. Відповідно соціальні та адміністративні послуги, розміщення служб екстреного реагування, пожежних частин та рятувальних підрозділів здійснюватимуться у кожному центрі громади шляхом створення відповідних органів управління та сил цивільного захисту (місцевих пожежних частин, комунальних та добровільних рятувальних формувань) та їх належного забезпечення.

Серед причин, що перешкоджають створенню умов безпечного функціонування територіальної громади можна виокремити наступні: існуюча інфраструктура громади не відповідає безпековим запитам; недостатня превентивна діяльність на територіальному і державному рівнях щодо запобігання виникненню надзвичайних ситуацій і криз на території громади; недосконалість інформаційно-аналітична система щодо прогнозування, моніторингу і попередження потенційних загроз; неналежна координація і взаємодія служб екстреного реагування на запобігання і виникнення надзвичайних ситуацій і криз; низький рівень відповідальності та взаємодії на рівні територіальної громади для забезпечення безпеки; недостатні фінансові та матеріальні ресурси для реагування на надзвичайні ситуації і кризи на рівні територіальної громади; прогалини у нормативному забезпеченні делегування функцій цивільного захисту на місцевий і регіональний рівні тощо [5].

При дослідженні напрямів удосконалення механізму державного регулювання реагуванням на надзвичайні ситуації в умовах децентралізації на прикладі забезпечення муніципальної безпеки великого міста маємо визначити відповідні безпекові складові, зорієнтовані на сталість, самодостатність, здатність до позитивних трансформацій і швидкого відновлення. Наголошуємо на синергії всіх складових муніципальної безпеки великого міста в умовах її взаємодії із зовнішнім (безпековим) середовищем всієї країни.

Погоджуємось з думкою [6] відповідно того, що «територіальні громади в умовах війни пройшли краш-тест і стали базовою ланкою, що забезпечують стійкість тилу. На початковому етапі широкомасштабної російської агресії територіальні громади узяли на себе підтримку ЗСУ та частину їхніх функцій, забезпечення життєдіяльності громади (часто в умовах бойових дій); сприяли евакуації та розміщенню населення у відносно безпечних громадах; сприяли релокації підприємств, а головне – підтриманню стабільності в суспільстві».

Можемо констатувати, що в умовах протистояння широкомасштабному російському вторгненню, ураження території внаслідок бойових дій, масової міграції населення, зниження фінансової і ресурсної спроможності органи місцевого самоврядування функціонують стало у нових реаліях і протистоїть викликам і загрозам збройного протистояння, що довело сталість щодо масштабних викликів і загроз.

1. Шадська У. Безпека громади: пошук спільних рішень : навч. посібник. К., 2018. 154 с.

2. Муніципальний менеджмент : навчальний посібник / Ю.П. Шаров, І.А. Чикаренко, О.Ю. Бобровська [та інш.] ; за ред. Ю.П. Шарова. К. : Атіка, 2009. 404 с.

3. Гуцуляк О.А. Щодо змісту поняття безпеки територіальної громади. *Juris Europensis*

Scientia. 2021. № 3. С. 79-84.

4. Проект Стратегії громадської безпеки та цивільного захисту України : Лист Департаменту забезпечення діяльності апарату МВС України від 29 вересня 2021 р. № 45092/09-2021.

5. Ткачук Р.С. Розбудова системи муніципальної безпеки великого міста: досвід Києва. Публічне управління для сталого розвитку: виклики та перспективи на національному та місцевому рівнях : матеріали IV Міжнар. наук.-практ. конф.(Маріуполь, 27-28-травня 2021 р.). Маріуполь-Київ: ПП Халіков Р.Р., 2021. С. 238-240.

6. Місцеве самоврядування як чинник стійкості тилу : аналіт. доп. / [В. Г. Потапенко, В. О. Баранник, Н. В. Бахур та ін.] ; за ред. В. Г. Потапенка. Київ : НІСД, 2023. 54 с.

УДК 342.95+351.753

DOI: 10.31733/17-03-2023-276-277

Сергій ХВОСТОВЦОВ

ад'юнкт кафедри адміністративного права,
процесу та адміністративної діяльності
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ДО ПИТАННЯ ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ ОБІГУ ЦИВІЛЬНОЇ ВОГНЕПАЛЬНОЇ ЗБРОЇ У ЗАКОНОДАВСТВІ УКРАЇНИ

Не зважаючи на війну, Україна продовжує позиціонувати себе на міжнародній політичній арені як правова держава в центрі якої «знаходяться» права та свободи людини та громадянина. Згідно статті 3 Конституції України людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю. Безпека людини забезпечується державою у вигляді діяльності правоохоронних органів, судів та інших державних органів. Відчуття безпеки дає можливість розвиватися людині та, як наслідок, соціуму в цілому. В той же час поняття безпеки, а точніше її відчуття у кожній людині, індивідуума є своєрідним та неповторним. На відчуття безпеки можуть впливати дії або ж поведінка інших людей особливо в умовах підвищених ризиків (війна, пандемія тощо). Тому потреба у відчутті безпеки може бути задоволена, наприклад завдяки володінню зброї. З іншої сторони велика кількість зброї у громадян може бути небезпечною для самого ж суспільства, адже може призвести до масових убивств, повалення конституційного ладу в державі тощо. Тому зброя та її використання потребує посиленого контролю з боку держави, а ще більше в умовах війни.

На сьогодні відсутній діючий Закон щодо обігу цивільної вогнепальної зброї, що зумовлене великими протиріччями в суспільстві, наслідками якого є велика кількість законопроектів в парламенті [1]. Так до прикладу за останніх два роки було зареєстровано чотири законопроекти про обіг зброї [2,3,4,5] та прийнятий у 2022 році Закон України «Про забезпечення участі цивільних осіб у захисті України» [7] метою якого було забезпечити українців можливістю цивільних осіб брати активну участь у національному спротиві та потребу громадян захистити себе і близьких від загарбників.

В науковому середовищі з цього приводу є багато різних думок. Так, Шумейко Т. А. в своєму дослідженні зазначає, що практично всі законопроекти про обіг зброї (останні з них прямо названі такими, що регулюють питання цивільного обігу вогнепальної зброї) насправді стосуються лише цивільного обігу вогнепальної зброї [6].

Взагалі поняття «обіг цивільної вогнепальної зброї» на сьогодні в чинних та проектних законодавчих документах відсутнє. Натомість є багато наближених понять (обіг зброї, оборот зброї) в проектах законів щодо обігу зброї, а також є не поодинокі спроби надати схожі визначення поняття і науковою спільнотою.

Хочемо відмітити, що аналізуючи поняття «обігу зброї», зазначене в проекті Закону України «Про право на цивільну вогнепальну зброю» нами вбачається, що законодавець дещо звужив дане поняття. На нашу думку під час спроби визначення, автори законопроектів переважно акцентували увагу на діях (перелічивши їх) з матеріальним предметом, які безпосередньо необхідні для забезпечення користування цим предметом – зброєю. Але, хочемо зазначити, що розуміння поняття обігу цивільної вогнепальної зброї в юриспруденції та й в соціумі має дещо ширший зміст, адже прийняття у майбутньому